

OBSAH :

VEREJNÉ FINANČIE :Predvolebná rozpočtová (s)pokojnosť?
Peter Gonda**ZDRAVOTNÍCTVO :**Trhovo konformné riešenia
zdravotnej starostlivosti Shane Frith**EURÓPSKA ÚNIA :**Prehľbovanie integrácie hrobárom
Európskej únie? Ivan Kuhn**ENERGETICKÁ POLITIKA :**Trvalý OZElenený rast
Radovan Kazda

PREDVOLEBNÁ ROZPOČTOVÁ (S)POKOJNOSŤ?

Peter Gonda

Dôvera finančných trhov k európskym vládam ako dlžníkom klesá, úroky ich dlhopisov rastú a dlhová špirála v eurozóne sa roztáča. V stave akútneho finančného ohrozenia sú nielen dlhom zamorení grécki a talianski, ale i ďalší rozpočtoví hriešnici. Reálne ohrození sú však všetci pasažieri európskeho menového Titanicu, Slovensko nevyimajúť.

Čo možno očakávať od slovenského parlamentu pri schvaľovaní rozpočtu? Vyšší poslanci finančným trhom a daňovníkom signál, že si sú vedomí potreby mantinelov pre bujnú rozpočtovú nezodpovednosť vlády alebo zachovajú predvolebnú rozpočtovú spokojnosť a budú sa tváriť, že nás sa dlhová kríza netýka? Dohoda lídrov strán predčasne skončenej vládnej koalície o budúcoročnom rozpočte napovedá skôr to druhé. Nenechali sa vyrušiť dlhovou nákazou v eurozóne, ani nedávnym nezáujmom investorov o štátne dlhopisy. A dohodli sa, že na daňovníkov presunú ešte väčšiu dlhovú záťaž ako bol oficiálny záväzok vlády.

Väčšia sekera ako výsledok rezignácie

Ak parlament onú dohodu odobrí, verejná správa bude môcť minúť o 3,4 mld. eur viac, než získa príjmy, teda o takmer 600 mil. eur viac, než bolo v pláne. Dôvodom sú najmä nižšie daňové príjmy po čiastočne zrealizovanej prognóze HDP a rezignácia vlády na výdavkové úspory.

Väčšiu rozpočtovú sekeru bez šetrenia nazvala Ivetta Radičová úspechom a snažila sa ju zdôvodniť aj tým, že „ďalšie škrtky a obmedzenia by sa už vážne prejavovali v každodennom živote občanov Slovenska a ochromili by v mnohom rôzne odvetvia priemyslu, výroby, služieb.“ Naopak, menej úsporný rozpočet s väčším deficitom rýchlejšie zvýši verejný dlh a náklady na jeho obsluhu, viac finančne zaťažuje a obmedzí domácnosti a firmy, výraznejšie odčerpá ich disponibilné zdroje, vytlačí súkromné investície a obmedzí prosperitu ľudí a výkonnosť ekonomiky.

Vyšší deficit by vyslal nepriaznivý signál trhom a znížil by ich dôveru voči Slovensku

ako dlžníkovi. Mohlo by to viesť k zníženiu ratingu, zvýšeniu rizikových prirážok slovenských štátnych dlhopisov alebo nezáujmu investorov o ne, obdobne ako v prípade rozpočtového provizória, počas ktorého by však boli zmrazené výdavky na tohoročnej úrovni.

Vláda tak po roku znižovania deficitu verejných financií a pribrzdzenia rastu verejného dlhu v roku 2011 rezignovala aj na pomalé smerovanie k vyrovnanému rozpočtu. Prehĺbila každoročné plánovanie značne deficitného hospodárenia s peniazmi daňovníkov. Deficit verejných financií môže dosiahnuť v roku 2012 približne rovnakú výšku ako v tomto roku. Prinesie to výrazný nárast verejného dlhu a prirátať treba i záruky z účasti na eurovale.

Ďalšie zvyšovanie výdavkov je nezdôvodniteľné

Nafúknuté príjmy a deformované výdavky

Rozpočet sa opäť spolieha na vyššie príjmy, nie výdavkové úspory. Ministerstvo financií SR (MF SR) už dvakrát znižovalo odhad rastu HDP ako východiska pre budúročné daňové príjmy. Všetky prognózy boli vypracované, keď ešte neboli známe všetky informácie o negatívnom vývoji v eurozóne. Reálnejší je nižší ekonomický rast, prípadne ekonomický pokles. Ak by k nemu došlo, tak by to znamenalo ďalší prepád daňových príjmov a problém pre novú vládu udržať deficit.

Problémom rozpočtu je tiež plánované zvyšovanie celkových výdavkov a prehľbovanie ich deformovanej štruktúry bez razantnejších úspor a štrukturálnych zmien. MF SR naplánovalo nárast celkových výdavkov (aj bez prostriedkov z EÚ) v každom z nasledujúcich troch rokov. Zvyšovať sa majú aj základné výdavky na chod štátu. Po extrémnej výdavkovej expanzii predchádzajúcej vlády je ďalšie zvyšovanie výdavkov na financovanie tých istých služieb nezdôvodniteľné.

V roku 2012 má ostať na takmer nezmenenej úrovni rozsiahly aparát zamestnancov verejnej správy a zvýšiť sa má objem miezd zamestnancov rozpočtových organizácií (o 1%). Investičné stimuly, dotácia stratovým železniciam, či neadresnosť v sociálnych dávkach a ponechanie jednorazových nesytemových sociálnych dávok sú ďalšími príkladmi plytvania.

Dôležitou brzdou budúcich vlád by mal byť ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti. Škoda, že ten je predložený v ustráchannej podobe: bez kritéria vyrovnaného alebo prebytkového hospodárenia a bez dlhového kritéria, ktoré by aspoň zabraňovalo rastu objemu verejného dlhu.

Kým pohár pretečie

Najjasnejším signálom rozpočtovej zodpovednosti by bolo, ak by parlament schválil rozpočet s razantnými úspornými opatreniami a nižším deficitom než plánovala vláda a prijal striktnejší ústavný zákon o rozpočtovej zodpovednosti s kritériom vyrovnaného alebo prebytkového rozpočtu (bez zvýšenia daní). Očakávať to však od politikov pred voľbami by bolo ilúziou.

Aj ak znížime svoje očakávania, mali by sme požadovať minimálne aspoň to, aby poslanci prijali rozpočet s deficitom verejných financií podľa vládneho záväzku na úrovni 3,8% HDP, avšak bez ďalšieho zvyšovania daní a odvodov. Stačí na to prijať výdavkové úspory vo výške približne 570 mil. eur (0,8% HDP), napríklad zmraziť alebo zredukovať objem miezd štátnych zamestnancov, nákupov tovarov a služieb v štátnej správe, neposkytovať investičné stimuly a sociálne dávky stredne a vyššie príjmovým.

Aspoň takéto rozčernenie prehľbujúcich sa deficitných rozpočtových vôd je žiaduce, aby sme sa slovami textu piesne skupiny Slobodná Európa nemuseli báť, „čo sa stane, keď skončí tento relatívny pokoj, ... čo bude, keď pohár pretečie.“ Týka sa to aj nás. Rozpočtová (s)pokojnosť nie je namieste.

Autor je riaditeľ KI.

TRHOVO KONFORMNÉ RIEŠENIA ZDRAVOTNEJ STAROSTLIVOSTI Shane Frith

Málo politiků podnecuje také vášně jako zdravotná starostlivosť. Neexistuje nič osobnejšie ako zdravie a zriedkakedy sa cítíme zraniteľnejší ako v chorobe či po úraze, kedy sa nám pripomína naša smrteľnosť. S nárastom sociálneho štátu vláda prevzala zdravotníctvo, aby reagovala na najzákladnejšie potreby človeka – zdravie a oddaľovanie smrti. Tvorcovia politiky si však musia položiť otázku, či je účasť vlády na zdravotnej starostlivosti výlučne „benígna“.

Na svete sú rôzne systémy zdravotnej starostlivosti, počnúc tými vysoko centralizovanými riadenými štátom, ako je Národná zdravotná služba (NHS) v Spojenom kráľovstve, cez zmiešané systémy sociálneho a zdravotného poistenia v Európe a rôzne systémy súkromného poistenia v štátoch USA až po model individuálnych účtov zdravotného sporenia v Singapure.

Dôležité je definovať spôsob, akým sa miera ich úspešnosť. Za kľúčové ukazovatele považujem mieru prežitia po diagnóze a náklady. Mnohých bude šokovať, že za relevantný faktor považujem i náklady. Väčšina krajín by mohla dosiahnuť ohromnú úroveň zdravotnej starostlivosti, ak by na ňu minula 50% HDP, ale to nie je reálne. Celostátné výdavky na zdravotnú starostlivosť sa pohybujú od 4% v Singapure do 16% v USA. Veľká časť Európy míňa 8 až 9 %.

Miera prežitia po diagnóze

Dalo by sa namietat, že očakávaná dĺžka života či spokojnosť pacienta sú lepšie ukazovatele. To je však omyl. Očakávaná dĺžka života je skôr odrazom životného štýlu, no prvotnou úlohou zdravotníctva nie je prevencia. Očakávaná dĺžka života v USA je napríklad o jeden rok kratšia ako v Spojenom kráľovstve. Avšak, keď z bilancie odpočítate úmrtia spôsobené motorovými vozidlami či zastrelením, v USA je očakávaná dĺžka života naopak o rok dlhšia. Berúc do úvahy faktory ako fajčenie či obezita, je zrejme, že očakávaná dĺžka života je zlým parametrom na meranie účinnosti zdravotného systému. Spokojnosť pacienta je príliš subjektívna – väčšina ľudí z rozvojových krajín by bola potešená starostlivosťou na úrovni tých najhorších nemocníc v Európe.

Medzi zástancami štátom riadených zdravotných systémov je žiaľ málo takých, ktorí vidia ďalej ako za hranice USA, keď zvažujú trhovo konformnú zdravotnú starostlivosť. Iste, USA majú jednu z najvyšších mier prežitia rakoviny na svete. Odpoveď hlavného chirurga NHS, čo by urobil, keby mu diagnostikovali rakovinu, bola: „Odletel by som do New Yorku“. Je však mýtom, že vláda USA sa nestará o najchudobnejšie vrstvy spoločnosti. Na zdravotnú starostlivosť míňa na obyvateľa viac ako ktorýkoľvek veľký európsky štát s výnimkou Nemecka.

Náklady a Singapurský model

Kým z pohľadu prvého kritéria USA zabodovali, pri druhom riadne zlyhávajú. Priame náklady zdravotníctva USA vo výške 16% HDP

vyvolali súčasnú politickú diskusiu a hľadanie hospodárnejšieho riešenia. Veľkú časť nákladov amerického systému spôsobuje jeho prerogulovanosť a moc lekárskeho odboru nad poskytovateľmi. Väčšina nákladov odráža chybný model poistenia, ktorý podporuje plytvanie.

Zriedkakedy sa venuje pozornosť systému v Singapure. Ten sa môže pochváliť zdravotnou starostlivosťou rovnakou alebo lepšou ako v mnohých európskych krajinách, avšak míňa na ňu iba 4% HDP. Singapur má systém individuálnych účtov zdravotného sporenia, ktorý dáva skutočné rozhodovacie právomoci do rúk lekárov a pacientov. Namísto štátom financovanej schémy alebo schémy založenej na poistení, Singapurčania si sporia peniaze na účtoch určených na osobnú zdravotnú starostlivosť. V kombinácii s nízkonákladovým poistným krytím vážnych chorôb si výdavky na zdravotnú starostlivosť riadi každý jednotlivec spolu so svojím lekárom. Tým sa zabraňuje vzniku bodových a čakacích zoznamov bežných v štátom riadených systémoch a byrokracii spojenej so systémami založenými na poistení. Štát funguje ako zachytná sieť pre tých, ktorí nie sú schopní nasporiť si na pokrytie svojich požiadaviek na zdravotnú starostlivosť. Väčšina ľudí je však schopná manažovať si tieto potreby bez štátu. Singapurská vláda platí iba 31% z výdavkov na zdravotnú starostlivosť.

Miera prežitia po diagnóze a náklady sú kľúčové ukazovatele úspešnosti zdravotníctva

Keď niekto potrebuje zdravotnú starostlivosť, ide priamo k poskytovateľovi, ktorého si vybral. Za liečenie zaplatí z úspor zo svojho účtu. V prípade, že by vážne ochorenie spôsobilo vyčerpanie tohto účtu, náklady uhradí systém poistenia vážnych chorôb. Poistenie vážnych chorôb sa od tradičného zdravotného poistenia líši v tom, že sa nevyužíva pri každej návšteve odborného zdravotného zariadenia. Na poistenie vážnych chorôb sa siaha zriedka, ak vôbec, čo zaisťuje, že splátky naň sú nízke.

Keď majú Singapurčania na svojich účtoch nasporené dosť na pokrytie očakávaných budúcich výdavkov, už ďalej sporiť nemusia. To je zároveň motiváciou na to, aby ich zdravotné potreby neboli predražované. Singapurčania si sú vedomí dôležitosti nákladov a vyberajú si poskytovateľov, ktorí ponúkajú za ich peniaze dobrú starostlivosť. Táto citlivosť na hospodárnosť pomáha udržať na uzde zdravotné náklady účinnejšie než regulačné agentúry v Európe.

Singapur zabezpečuje tento ohromný zdravotný systém s menším počtom lekárov, sestier a úradníkov na obyvateľa ako tie najvyspelejšie krajiny, čo vedie k efektívnosti nevidanej v modeloch založených na centrálnom plánovaní alebo poistení. Toto je zdravotníctvo pre pacientov, nie pre lekárske odbory.

Sme náchylní k „poruchám“

Súkromné poistenie je často nesprávne uvádzané ako alternatíva NHS. Smutnou pravdou je, že väčšina z nás zostarne, pár rokov bude veľmi chorá a potom zomrie. Poistenie proti takémuto prípadu je rovnaké ako poistenie staršieho auta proti poruche. Poistovne vedia, že ľudia sú mimoriadne náchylní k „poruchám“ a to vedie k mimoriadne vysokým splátkam poistného. Podobne ako poistujeme auto proti krádeži alebo nehode, by sme sa mali sami poistiť iba proti vážnym chorobám. Tak, ako majitelia áut šetria na opravy, mali by sme si sporiť aj na úhradu nákladov na liečenie bežných očakávaných chorôb.

Kľúčovou zložkou singapurského úspechu je zavedenie cenovej citlivosti na zdravotnom trhu. Ak je liečenie financované systémom na báze poistenia alebo štátom, jednotlivca náklady na jeho zdravotnú starostlivosť nezaujímajú. Tie boli uhradené z jeho daní alebo poistného a teraz sa snaží o maximálny prospech. Pacienti požadujú a často dostávajú tú najdrahšiu starostlivosť, pričom však výsledok nie je oveľa lepší. Žiada poistovňa ani vláda nemôže vypracovať smernicu pokrývajúcu každý klinický prípad a tak to zostáva na zväžení lekára, ktorý tiež až tak netuží po znižovaní nákladov.

Motivácia pre tlak pacientov

Pacient, ktorý má vysoký cholesterol a zároveň si sporiť na svojom zdravotnom účte, skôr uprednostní zdravší život a diétu ako konzumáciu drahých liekov. Keď pacienti vyvíjajú tlak na ceny, poskytovatelia zdravotnej starostlivosti ponúkajú služby oveľa efektívnejšie. Pacient, ktorý má dve možnosti liečenia, z ktorých jedna poskytne o päť percent lepší výsledok ako druhá, ale za dvojnásobnú cenu, si môže vybrať lacnejšiu možnosť. Pomyšlenie na takéto oceňovanie bezpečnosti vás môže šokovať, avšak tento obchod robíme, aj keď si kupujeme auto. Ak by sme nemíňali na nič iné, mnohí by si mohli dovoliť kúpiť najnovšie Volvo so všetkými bezpečnostnými prvkami. Mnohí z nás to však neurobia a akceptujú ústupky v oblasti bezpečnosti.

Technológia sa mení a inovácie sa na trhu zavádzajú rýchlo. To však neplatí v štátom riadenom zdravotníctve. Môžeme iba špekulovať nad inováciami, ktoré by pravdepodobne prebehli v zdravotníctve oslobodenom od byrokracie. Keď sa zdravie dostane preč z účtovných kníh štátu, efektívnosť zdravotníctva prestane byť vecou úspor štátu. Hospodárnosť v reformovanom systéme by ponechala viac zdrojov jednotlivcovi, platiacemu si svoju vlastnú zdravotnú starostlivosť, a zároveň by sa pod tlakom pacienta dosiahol i cieľ efektívnosti systému.

Autor je riaditeľ New Direction – The Foundation for European Reform. Na pozvanie KI dňa 12. decembra 2011 prednáša v Bratislave v rámci cyklu CEQLS. Preložil Svetozár Gavora, spolupracovník KI.

PREHLBOVANIE INTEGRÁCIE HROBÁROM EURÓPSKEJ ÚNIE? Ivan Kuhn

Európski politici začínajú strácať nervy. Prejavilo sa to v poslednej dobe už niekoľkokrát. Na príklade na októbrovom summite EÚ francúzsky prezident Nicolas Sarkozy povedal britskému premiérovi Davidovi Cameronovi, že „nevyužil príležitosť držať hubu“. Ide zrejme obľúbený výraz francúzskych prezidentov, ako sme sa pred rokmi od Sarkozyho predchodcu Chiraca presvedčili aj my, Stredeurópania.

Na následnom stretnutí prezidentov a premiérov členských krajín EÚ vraj nemecká kancelárka bola v takom rozpoložení, že Sarkozy, ako sa zdôveril americkému prezidentovi Barackovi Obamovi, mal pocit, že Angela Merkelová zaškrtila dnes už bývalého gréckeho premiéra Jorgosa Papandrea. Vitajte v Európskej únii.

Británia vs. eurozóna

Nedávno sa na adresu predstaviteľov Spojeného kráľovstva trochu jemnejšie vyjadril aj šéf skupiny ministrov financií členských štátov eurozóny Jean-Claude Juncker. Ten vyhĺsil, že vysoko zadlžené krajiny ako Veľká Británia by sa podľa neho nemali snažiť diktovať eurozóne, ako má riešiť dlhovú krízu. Luxemburský premiér poukázal na to, že verejný dlh Británie je vyšší, než je priemer za eurozónu a jej rozpočtový deficit je dokonca dvakrát väčší, ako má v priemere 17-členný blok. Média citovali Junckera, ktorý sa vyjadril: „Som za dialóg, ale som proti tomu, aby nám diktovali tí, ktorí konajú ešte horšie ako my“.

Jean-Claude Juncker, napriek tomu, že zastupuje druhú najmenšiu krajinu v EÚ, je veľmi vplyvným európskym politikom. A navyše zastupuje krajinu, ktorá, ako jedna z troch zo súčasných 17 členských krajín eurozóny, dodržiava Pakt stability a rastu (ďalšími sú Estónsko a Fínsko). Zdá sa teda, že má morálne právo karhať Veľkú Britániu, ktorá má skutočné problémy s rozpočtovým deficitom a verejným dlhom.

Lenže keď dvaja robia to isté, nemusí to byť to isté. Veľká Británia si totiž v rokoch 1991-92 vyrokovala opt-out, teda výnimku z Maastrichtskej zmluvy, na základe ktorej nebola povinná prijať spoločnú menu a vstúpiť tak do eurozóny. Spojené kráľovstvo nie je teda povinné dodržiavať Pakt stability a rastu, teda záväzok členských krajín eurozóny, že deficit verejných financií nepresiahne 3% HDP a verejný dlh nepresiahne 60% HDP. A keďže Británia má svoju vlastnú menu, jej deficit a dlh ohrozujú iba stabilitu britskej libry a nie stabilitu (a dokonca osud) spoločnej európskej meny. To znamená, že Británia si môže (a musí) tieto problémy riešiť sama, pričom akékoľvek riešenia nebudú mať priamy negatívny dopad na euro.

Lenže ani neprijatie eura ani ostrovná poloha neuchráni Britániu pred negatívnymi dopadmi krachu niektorých štátov, ktoré do eurozóny vstúpili (aj keď niektoré iba vďaka kreatívnemu účtovníctvu alebo kreatívnej štatistike) napriek tomu, že mnohí ekonómovia poukazovali na možné riziká. A neuchránili ju ani pred negatívnymi dopadmi odkladania riešenia dlhovej krízy a umelého

predlžovania života spoločnej európskej meny v jej súčasnej podobe.

Európska únia, či skôr eurozóna, totiž už dlhší čas problematickú situáciu niektorých štátov nerieši, iba riešenie odkladá na neskôr, čím sa problémy len prehľbujú. Preto sa britskí predstavitelia ozývajú. Môže sa zdať, že krajina, ktorá ako prvá odmietla projekt eura (nasledovali ju Dánsko a Švédsko), nemá právo členským krajinám eurozóny zasahovať do ich rozhodovania (či skôr do odsúvania rozhodovania) o riešení dlhovej krízy. A Británia vlastne ani nehovorí eurozóne aké opatrenia má prijať. Požaduje iba, aby ich prijala čo najskôr a také, ktoré budú účinné, problém vyriešia a nie ho iba odsunú na neskôr.

Euro stoj čo stoj

Kam takéto správanie môže viesť, vystihol český europoslanec zo skupiny Európskych konzervatívcov a reformistov Jan Zahradil (ODS), keď v reakcii na Správu o stave Únie, prednesenú predsedom Európskej komisie José Manuelom Barrosom v septembri tohto roku, povedal: „Právě mentalita „euro za každou cenu“ je přesně tím, co může společnou měnu nakonec zničit. Pokud dojde k redukci eurozóny, bude to možná politická katastrofa pro ty, kteří do myšlenky Spojených států evropských investovali obrovský politický kapitál – ale to je jejich problém.“

Schopnosť priznať si chyby eurointegračným politikom chýba

Presne o to v skutočnosti ide. Nejde o záchranu Grécka. Dnes už takmer neexistuje ekonóm, ktorý by tvrdil, že euroval zachráni Grécko pred štátnym bankrotom. Nejde ani o záchranu Írska (asi jediná krajina, kde euroval splnil svoj účel), Portugalska, Španielska či dokonca Belgicka (na ich záchranu by stačila aj pôvodná výška eurovalu a nebolo by potrebné ho navyšovať). A ani o záchranu Talianska, ktoré sa už tiež dostalo do problémov, a ktorému nepomôže ani navýšený euroval, takže dnes už aj zástancovia navýšenia eurovalu vedia, že vláda Ivety Radíčovovej padla zbytočne.

Dnes však v EÚ nejde len o záchranu európskych ekonomík. Európski politici dnes predovšetkým zachraňujú politický projekt zjednotenej Európy. Pretože rozpad eurozóny, hoc aj nie totálny, ale iba vo forme odchodu niektorých problematických a problémových krajín, by bol prehrou politikov, ktorí už dlhé roky hovoria o potrebe neustáleho prehľbovania európskej integrácie ako jediného možného spôsobu existencie mierovej a prosperujúcej Európy.

Lenže reflexia a schopnosť priznať si chyby a zrušiť chybné rozhodnutia eurointegračným politikom chýbajú. Na akékoľvek problémy, ktoré vznikli chybnými rozhodnutiami o prenose niektorých politikov z národnej

na európsku úroveň, majú jediné riešenie – ďalšiu európsku integráciu, či skôr federalizáciu a centralizáciu.

V záchrane eura sa zrejme bude pokračovať ďalej, nech to stojí, čo to stojí. Viacerí ekonómovia sa zhodujú v tom, že keďže pokus o „pákovanie“ eurovalu zlyháva na nedôvere zahraničných hráčov, ako je napr. Čína a Brazília, tak jediné možné riešenie spočíva vo využití resp. zneužití „palebnej sily“ Európskej centrálnej banky. Pričom pojem palebná sila je eufemizmus pre rozbehnutie rotačiek na tlač eur. A to v lepšom prípade bude znamenať vysokú infláciu, v horšom prípade hyperinfláciu.

Nové konflikty na obzore

Súčasný problém Európskej únie sa neobmedzuje iba na problém eura a dlhovej krízy. Črtá sa nový konflikt, do ktorého sa môžu dostať nemeckí a britskí politici. Britom sa totiž nepáči nemecký návrh na zdaňovanie finančných transakcií, čo by postihlo najviac práve Veľkú Britániu ako svetové finančné centrum. A Nemcom sa zas nepáči, že sa Britom nepáči tento ich návrh, ako do rozpočtu EÚ získať viac peňazí nie primárne z vreciek nemeckých daňovníkov, lebo tí už pomaly začínajú mať plné zuby financovania všetkých problémov v EÚ.

No a aby toho všetkého nebolo dosť, sotva uschol atrament podpisov na Lisabonskej zmluve, už sa opäť hovorí o potrebe ďalších zmien v zmluvách o EÚ. Brusel si pod tým samozrejme predstavuje posilnenie svojich kompetencií na úkor členských štátov. Francúzsko si želá väčšie kompetencie členských krajín eurozóny na úkor tých krajín EÚ, ktoré spoločnú európsku menu neprijali. Nemecko chce vyriešiť svoj vnútorný problém, keďže akcieschopnosť jeho vlády je obmedzená rozhodnutím ústavného súdu, že akékoľvek zvyšovanie finančnej angažovanosti Nemecka na zachraňovanie členských krajín EÚ a spoločnej meny musí byť vopred schválené parlamentom.

Časť predstaviteľov Veľkej Británie sa naopak bráni akýmkoľvek zmenám, ktoré by znamenali ďalšie obmedzenie ich suverenity, pričom im však záleží na zachovaní jednotného európskeho trhu. Ďalšia časť britských predstaviteľov navrhuje uskutočniť referendum o vystúpení Spojeného kráľovstva z Európskej únie. Zdá sa, že čím viac sa niektorí politici snažia posilňovať európsku integráciu, tým viac sa EÚ vnútorne rozpadáva.

A čo robí v tejto situácii slovenská diplomacia? Ako vždy: čaká, ako sa dohodnú veľkí hráči a potom sa pridá ku konsenzu. Alebo aspoň k väčšine. Predsa si nebudeme kaziť svoj imidž v EÚ tým, že by sme presadzovali svoje vlastné záujmy (ako to robia Briti, Dáni, Švéd, Íri, Poliaci a dokonca aj Česi). Veď čo ak by nám Brusel priškrtil eurofondy? Veď čo už môže byť na európskej integrácii lepšie ako čerpanie eurofondov, však?

Autor je analytik KI.

TRVALÝ OZELENENÝ RAST

Radovan Kazda

Až raz budú historici zbierať údaje o súčasnej hospodárskej a menovej kríze v európskych končinách, mali by byť obozretní pri skúmaní dopadov krízy na tzv. zelené odvetvia. Výsledky by totiž mohli pokriviť obraz. Kríza nie je, ani nehrozí. V odvetví trvalo udržateľného rastu je totiž kríza zakázaná.

Rast je naordinovaný desaťročným plánom budovania fabrík, ktoré vyrábajú drahšiu a menej stabilnú energiu z tzv. obnoviteľných zdrojov energie (OZE), oproti lacnejšej a stabilnejšej energii z konvenčných zdrojov, v záujme tzv. boja proti skleníkovým plynom. Na rozdiel od komunistických päťročníc má tento cieľ ďaleko lepšie predpoklady na jeho naplnenie, pretože ho vlády plnia s nadšením a mnohé z nich už od počiatku prekračujú plány.

Zo spôsobov, akým zhodnocovať súkromný kapitál trvalo, bezpečne, bez výkyvov a neistoty, patria investície do OZE k jednoznačným tutovkám. Navyše odpadá i problém s rizikom nesúhlasu verejnosti, ktorá to všetko musí zaplatiť v drahšej cene elektriny. Ide predsa o čistú energiu. Ako vieme z histórie, keď ide o vec čistoty, ľudia sú schopní pritačať na všeličo.

Povinný rast podielu zelenej energie je svetovým trendom od Číny až po USA a dnes je z neho biznis takých rozmerov, až sa natíska otázka, či by nebolo pre ľud príliš veľkou ranou odhalenie, že s globálnym otepľovaním je to možno trochu inak. Paranoja opustí nás. Musí v tom však byť naozaj čert. Najlacnejším a stabilným zdrojom energie z tzv. obnoviteľných je voda, lenže ako na just sú vodné elektrárne považované environmentálnymi združeniami za málo ekologické. Zjavne pre nich nie sú natoľko pôsobivé ako

vrtulové krájače vtáčieho mäsa rozmiestnené na poliach medzi Bratislavou a Viedňou.

Ako to už u nás chodí, z cenníka obnoviteľných zdrojov energie si vyberáme tie najdrahšie, nech všetci vidia, že na tú parádu máme. Ak nás poteší, že za Čechmi zaostávame v nakupovaní fotovoltaiických elektrární asi o polovicu a v podobne drahých bioplynových stanicích o podstatný kus, potom môžeme našu osemstôpadesiatku solárnych elektrární so sumárnym výkonom na úrovni jednej veľkej elektrárne na fosílné palivá považovať iba za neškodnú hračku.

Spotrebitelia elektriny za ňu odtiaľ každý rok zaplatia v cene elektriny o vyše 100 miliónov eur viac. Aj pri obstarávaní na slovenský spôsob by táto ročná suma stačila na postavenie desiatich kilometrov diaľnice. V tomto prípade však ide najmä o imidž a v ňom diaľnice veľké šance nemajú.

Až raz budú historici zbierať údaje o úspešných podnikateľoch súčasnosti, nemali by zabudnúť, že táto doba opäť raz nepraje tým, čo chcú férovo súťažiť. Víťazmi sú najmä tí, ktorí budú o pár rokov ťahať svojich vnukov za nos príhodami o tom, ako sa presadili v konkurencii. Možno si práve v tom čase vybavujú vo vláde predĺženie dotácií na solárnu elektrárňu. Investícia do trvalého rastu sa jednoducho opláti.

Autor je analytik KI a vydavateľ Energie-portal.sk.

UDIALO SA:

1) Dňa 10. októbra 2011 KI v spolupráci so Slovenskou asociáciou Falun Gong, Človekom v ohrození a Inštitútom pre verejné otázky organizoval v Bratislave prezentáciu knihy **Kao Č'-šeng: Za Čínu spravdivejši**. Kniha popisuje zápas právnika Kao Č'-šenga s najväčším komunistickým štátom sveta. Našími hosťami boli Anton Srholec, František Mikloško, Zuzana Čaputová, Ondrej Dostál a Marek Tatarko. Viac, vrátane videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KONFERENCIE.

2) Dňa 12. októbra 2011 KI v Bratislave v spolupráci týždenníkom .týždeň organizoval diskusný konzervatívny klub na tému **Rozpočtová zodpovednosť**. Našími hosťami boli Ľudovít Ódor, Peter Goliaš, Radovan Ďurana a Peter Gonda. Moderoval Lukáš Krivošík, redaktor týždenníka .týždeň. Viac, vrátane videozáznamu, na webstránke KI v sekcii KONZERVATÍVNE KLUBY.

3) Dňa 12. októbra 2011 KI zverejnil aktuálne štúdiu New Direction - The Foundation for European Reform s názvom **Koniec plytvania – zníženie nákladov Európskeho parlamentu**, v ktorej autori navrhujú konkrétne škrtky, ktoré by znížili rozpočet Európskeho parlamentu (EP) o zhruba 400 miliónov eur ročne, teda približne o 24%. Viac na webstránke KI v sekcii KI KOMENTUJE.

4) Dňa 26. októbra 2011 KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu a s finančnou podporou Nadácie Tatra banky organizoval

ďalší zo seminárov štvrtého ročníka **Akadémiu klasickej ekonómie**. Viac sa dozviete na ake.institute.sk.

5) Dňa 28. októbra 2011 bolo v rámci projektu Hodnotenie samosprávnych opatrení (HSO), ktorý realizuje Centrum pre hospodársky rozvoj (CPHR), zverejnené hodnotenie za obdobie júl - september 2011. Jedným z hodnotiteľov je i analytik KI **Dušan Sloboda**. Viac na webstránke KI v sekcii KI INFORMUJE.

6) V októbri 2011 sa z okruhu ľudí KI v médiách nielen k aktuálnym témam vyjadrovali: **Peter Gonda, Ivan Kuhn, Dušan Sloboda** a **Zuzana Danišková**. Viac nájdete na www.konzervativizmus.sk v sekcii ČLÁNKY, ROZHOVORY, KI KOMENTUJE, AUDIO/VIDEO KI a BLOGY.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE

KP KI KLUB PODPOROVATEĽOV
KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU
M. R. ŠTEFÁNKA

Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika (KI) nevydáva len Konzervatívne listy. Organizujeme ročne mnoho konferencií, diskusií, konzervatívnych klubov a prednášok. Každoročne udeľujeme najprestížnejšie literárne ocenenie na Slovensku – Cenu Dominika Tatarku. Publikujeme desiatky analytických výstupov. Všetky, vrátane videozáznamov z akcií KI, nájdete na pravidelne aktualizovanej webstránke KI.

Napriek doterajším aktivitám a dosiahnutým výsledkom sme na hranici finančnej udržateľnosti. Založili sme preto Klub podporovateľov Konzervatívneho inštitútu M. R. Štefánika (KPKI). Cieľom je získať súkromné zdroje na pokračovanie a rozvinutie našich aktivít a vytvoriť komunitu hodnotovo blízkych ľudí, s ktorými môžeme spoločne zdieľať, efektívnejšie presadzovať a brániť tradičné a historicky overené hodnoty. Členom KPKI sa môže stať každý, kto podporí KI ročným príspevkom vo výške minimálne 30 eur a vyplní kontaktný formulár.

Viac informácií o možnostiach podpory nájdete na webstránke KI na adrese www.konzervativizmus.sk v sekcii PODPORTE NÁS.

Ďakujeme!